7 клас

Урок №38

Дата:

ТЕКТОНІЧНА БУДОВА, РЕЛЬЄФ, КОРИСНІ КОПАЛИНИ

Мета: формувати знання про тектонічну будову, рельєф та корисні копалини Північної Америки; наблизити до самостійного встановлення зв'язків між структурними елементами земної кори, основними формами рельєфу та родовищами корисних копалин; сприяти вдосконаленню практичних умінь та навичок працювати з тематичними картами атласу; розвивати вміння встановлювати аналогії, порівнювати, будувати логічні міркування, робити висновки; виховувати самостійність, уважність, працелюбність.

Обладнання: фізична карта Північної Америки, фізична карта Південної Америки, підручники, атласи, шаблони, комп'ютер, мультимедійний проектор, мультимедійна презентація.

Тип уроку: засвоєння нових знань.

Очікувані результати: учні зможуть наводити приклади основних форм рельєфу материка, знаходити та показувати їх на карті; характеризувати основні ознаки рельєфу материка; порівнювати рельєф Північної та Південної Америки.

ХІД УРОКУ

І. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

ІІ. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ ТА ВМІНЬ

Прийом «Картографічна розминка»

Учитель показує на карті складові географічної номенклатури Північної Америки, учні називають їх.

Прийом «Географічний практикум»

Робота з фізичною картою Південної Америки

Завдання. Назвіть основні форми рельєфу Південної Америки. Якими закономірностями обумовлене їхнє розташування?

ІІІ. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Прийом «Практичність теорії»

Завдання. Розгляньте фізичну карту Північної Америки. Які форми рельєфу переважають на материку? Які спільні ознаки в будові поверхні Північної та Південної Америки? Чим це можна пояснити? Які ви бачите відмінності?

Отже, як показує попередній порівняльний аналіз фізичних карт Південної та Північної Америки, у розміщенні форм рельєфу двох материків є багато схожих

ознак. Проте є й відмінності. Рельєф Північної Америки складніший та різноманітніший.

Для того щоб пояснити особливості будови поверхні Північної Америки та зробити остаточні висновки, дослідимо її геологічну будову та виявимо зв'язок із розташуванням основних форм рельєфу.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Тектонічна будова та рельєф

Демонстрування слайдів мультимедійної презентації

Робота з фізичною та тектонічною картою Північної Америки

Завдання. Зіставте карти:

1) установіть особливості розміщення основних структурних елементів земної кори;

2) закономірності розміщення основних форм рельєфу на материку;

3) позначте розташування основних форм рельєфу на шаблоні материка в зошиті.

Найдавніші ділянки земної кори належать до Північноамериканської платформи, яка займає північну і центральну частини материка. На північному сході платформи давні кристалічні породи виходять на поверхню у вигляді Канадського щита. На півдні материка сформувалася молода (палеозойська) платформа.

Платформам відповідають широкі рівнини, які займають 2/3 поверхні материка. Канадському щиту відповідає Лаврентійська височина. На південь від неї простягаються Центральні рівнини із середніми висотами 200–300 м, що поступово переходять у Міссісіпську низовину, утворену річковими наносами. На захід від Центральних рівнин широкою смугою більш ніж на 400 км простягнулися Великі рівнини.

Уся західна частина Північної Америки вздовж тихоокеанського узбережжя належить до гірської системи Кордильєр, найвища відмітка г. Мак-Кінлі (6193 м). Багато активних вулканів: Орісаба (5700 м), Попокатепетль (5452 м), Коліма (3846 м) та ін.

Утворення Кордильєр розпочалося в мезозої унаслідок зіткнення Північноамериканської літосферної плити з Тихоокеанською та супроводжувалося активним вулканізмом і підняттям території, що зумовило виникнення грандіозної складчастої області. Горотворчі процеси тривають й зараз, про що свідчать періодично повторювані землетруси та сучасний вулканізм. Областям герцинської та каледонської складчастості на сході відповідають невисокі гори Аппалачі. Вони складаються із середньовисотних хребтів, плоскогір'їв і плато. Мають положисті схили, округлі вершини. Вища точка — гора Мітчелл (2037 м).

Практична робота 9: позначити на контурній карті основні форми рельєфу Північної Америки.

Висновок 1. Особливістю рельєфу Північної Америки є його розмаїтість і контрастність. Рівнини материка сформувалися на платформах. Областям мезозойської й альпійської складчастості відповідають гори Кордильєри на заході Північної Америки, а області давньої складчастості — гори Аппалачі на сході.

2. Роль зовнішніх процесів у формуванні рельєфу материка

Робота з мультимедійною презентацією

На рівнинах Північної Америки добре простежуються сліди діяльності льодовика — згладжені скелі, вирівняні вершини пагорбів, накопичення валунів, виорані льодовиком улоговини.

На Центральних рівнинах, там, де на поверхню виходять вапняки, дуже поширений карст. На південному сході Центральних рівнин у передгір'ях Аппалачів розташовані великий карстовий район і найбільша печера світу — Флінт-Мамонтова печера. Значно впливає на формування рельєфу Північної Америки діяльність поверхневих і підземних вод, зледеніння, вітри.

Висновок 2. У формуванні рельєфу Північної Америки взяли активну участь зовнішні процеси.

3. Корисні копалини

Робота з фізичною та тектонічною картою Північної Америки

Завдання. За картами атласу установіть основні закономірності розміщення корисних копалин на материку. Результати занесіть у таблицю.

Корисні копалини Північної Америки		
Паливні	**Рудні**	**Нерудні**

У місцях виходу на поверхню кристалічних порід давньої платформи та в Кордильєрах зосереджені родовища залізних, уранових, мідних, нікелевих руд, золота, срібла. З осадовими породами чохла платформи пов'язані поклади нафти й газу. Найбільш багаті нафтогазоносні райони розташовані на узбережжі й шельфі Мексиканської затоки, Північного Льодовитого океану, на Великих рівнинах, на Алясці. В Аппалачах зосереджені великі запаси кам'яного вугілля. На півострові Флорида є багаті поклади фосфоритів.

Висновок 3. Північна Америка дуже багата на корисні копалини. Їхнє розміщення тісно пов'язане з геологічною будовою материка.

V. ЗАКРІПЛЕННЯ ВИВЧЕНОГО МАТЕРІАЛУ

Прийом «Експрес-тест», «Самоперевірка»

1. Оберіть ознаку схожості рельєфу Північної та Південної Америки:

А на заході та сході сформувалися високі гори;

Б серед рівнин переважать низовини;

В гірська система на заході материка;

Г рівнинний захід та гірський схід.

2. Яка форма рельєфу відповідає Канадському щиту?

А Великі рівнини; **Б** Центральні рівнини;

В Аппалачі; **Г** Лаврентійська височина.

3. Укажіть район зосередження нафтогазових родовищ у Північній Америці:

А Примексиканська низовина; **Б** Аппалачі;

В Ґренландія; **Г** півострів Каліфорнія.

4. Укажіть район зосередження вугільних родовищ у Північній Америці:

А Аппалачі; **Б** півострів Лабрадор;

В шельф Мексиканської затоки; **Г** Канадський Арктичний архіпелаг.

5. Який із названих вулканів розташований у Північній Америці?

А Сан-Педро; **Б** Котопахі;

В Орісаба; **Г** Льюльяйльяко.

VI. ПІДСУМОК УРОКУ, РЕФЛЕКСІЯ

Учитель допомагає учням сформулювати висновки за допомогою питань.

Якими причинами обумовлені розмаїтість і контрастність форм рельєфу Північної Америки?

Чим пояснюється розмаїтість корисних копалин Північної Америки?

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Опрацювати відповідний параграф підручника.